

Ignacy Krasicki

Najwybitniejszy poeta polskiego oświecenia

Ignacy Krasicki to polski poeta,
prozaik, publicysta oraz
komediopisarz. Urodził się w
Dubiecku 3 lutego 1735 roku, a
zmarł w Berlinie 14 marca 1801
roku. Od 1767 roku był biskupem
warmińskim, a następnie, w 1795
roku został arcybiskupem
gnieźnieńskim.

Rodzina Ignacego

Wywodził się ze zubożałej szlachty magnackiej – ród herbu Rogala. Spokrewniony był także z rodziną Potockich i Sapiehów. Był najstarszym synem Jana Bożego Krasickiego, kasztelana chełmskiego i stolniczanki Anny Starzechowskiej. Miał rodzeństwo: czterech braci i dwie starsze siostry.

Życiorys

W 1751 roku wstąpił do seminarium duchownego w Warszawie. Spędził dwa lata na studiach we Włoszech (w Rzymie). Pełnił funkcję sekretarza interrexa prymasa Łubieńskiego podczas bezkrólewia (lata 1763-1764). Posiadał następujące tytuły: hrabia Świętego Cesarstwa Rzymskiego, księżę sambijski oraz prezydent Trybunału Głównego Koronnego w Lublinie (1865 rok). Dużo podróżował, między innymi do Paryża, Berlina, Poczdamu czy Sanssouci.

Był uczestnikiem tzw. Obiadów czwartkowych, gromadzących elitę kulturalną na dworze, i redaktorem czasopisma „Monitor” - najważniejszego wówczas czasopisma społeczno-politycznego w 1765r.

Kiedy został biskupem warmińskim, na jego dworze w Lidzbarku Warmińskim (Heilsbergu) rozkwitało życie kulturalne i artystyczne. Był zwolennikiem klasycyzmu i racjonalizmu, a także krytykiem różnych warstw społecznych, nie wyłączając kleru.

Uwielbiał kolekcjonować różne rzeczy m.in. cebulki tulipanów, ptaszki, stare druki, porcelanę, krzesła angielskie i mediolany. Przyczyną jego kolekcjonowania była samotność i brak przyjaciół.

Twórczość

Do jego dzieł należą: bajki, wiersze, powieści, poematy heroikomiczne, satyry, prace naukowe i encyklopedyczne.

Najsłynniejsze dzieła to „Monachomachia”, „Bajki i przypowieści”, „Myszeida” i „Kazania”. Pod pseudonimem Michał Mowiński wydał komedie „Solenizant”, „Łgarz” i „Statysta”. Jego utwory posiadały charakter moralizatorski i cechowały się ponadczasową ironią.

Hymn do miłości ojczyzny

Opublikowany na łamach „Zabaw przyjemnych i pożytecznych” jeden z najwybitniejszych utworów lirycznych Krasickiego. Z uwagi na silny ładunek emocjonalny i podjętą tematykę patriotyczną przez pewien czas wiersz ten funkcjonował jako nieoficjalny hymn narodowy. Głosi miłość do ojczyzny jako największą wartość człowieka i apeluje o poświęcenie wszystkiego (także życia) w jej obronie.

Bajki

Opublikowane przez poetę dwie serie Bajek i przypowieści przyniosły mu niemałą popularność. Wskrzesał on antyczny gatunek literacki, nadał mu swojską postać i wyniósł do niebywałego arcyzmu. Tematyka utworów różnorodna, propagująca jednak z reguły pewne pozytywne wzorce lub ganiąca niewłaściwe postawy.

Dominują bajki zwierzęce, ale należy je czytać alegorycznie jako zakamuflowane ludzkie wady, przywary. Bajki Krasickiego odsłaniają pesymistyczny obraz świata, w którym słabsi giną w konfrontacji z silniejszymi, w którym fałszywa przebiegłość, obłuda, nieudolność ludzkich poczynań są na porządku dziennym. Bardzo często postaci dobierane są na zasadzie kontrastu (głupi-mądry, stary-młody, strachliwy-buńczuczny).

Satyry

cykl satyr naznacza tendencja demaskatorska i krytyczna. Poeta bierze za cel konkretne zjawiska obyczajowe współczesnej mu Polski (pijaństwo, zafascynowanie francuszczyzną, rozrzutność, okrucieństwo i niesprawiedliwość). Efektownie prowadzona narracja, operowanie ironią, groteską, jaskrawym przerysowaniem – to świadectwo artyzmu poety. Najwybitniejsze utwory z cyklu to Żona modna, Pijaństwo, Świat zepsuty oraz Do króla. Ta ostatnia jest najbardziej oryginalna, bo pozornie atakuje króla, w istocie ośmiesza jednak jego przejawiających konserwatywne poglądy i ignorancję przeciwników.

Myszeida

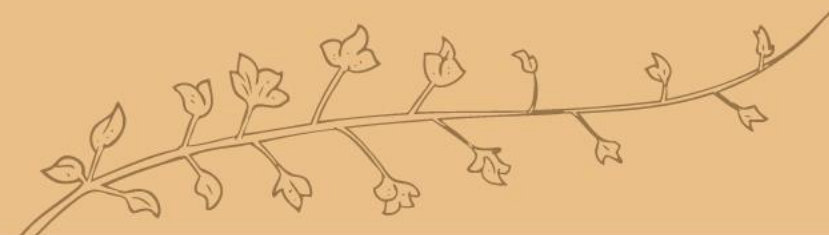

Wczesne dzieło Krasickiego z 1775 roku. Wprowadza on do literatury polskiej nieznaną w niej, uprawianą w antyku gatunek literacki – poemat heroikomiczny. Nawiązuje w Myszeidzie do legendy o królu Popielu zjedzonym przez myszy. Bohaterowie dzieła – koty i myszy, zostali osadzeni w perspektywie eposu. Ich rażące banałem i potocznością działania są opisywane patetycznie, rozwlekłe, z przesadną emfazą i pietyzmem. Tym samym powstaje efekt komizmu i parodii, umiejętnie przez poetę poprowadzony.

Monachomachia

Najsłynniejszy poemat heroikomiczny Krasickiego. Budowa utworu przypomina epos rycerski, zaś tematem jest spowodowany przez błąhostki spór duchownych, który doprowadził ostatecznie do regularnej wojny. Liczne akcenty humorystyczne i komiczne, powodowane przede wszystkim zderzeniem patetycznego stylu wypowiedzi i lekkich, trywialnych wydarzeń. Na przykładzie dwóch konkurujących ze sobą zakonów Krasicki ukazuje zakłamanie, zepsucie, pijaństwo, próżniactwo, zapalczywość oraz inne przywary duchowieństwa.

Antymonachomachia

Ostra krytyka Monachomachii spowodowała, że Krasicki wydał kolejne dzieło, w którym pozornie odwołał swoje zarzuty. Pozornie, bowiem w istocie nawet je zaostrzył i uwypuklił. Ciekawie skupił pisarz akcję utworu wobec jego poprzednika – mnisi czytają Monachomachię i dyskutują nad przedstawionymi w niej tezami.

Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki

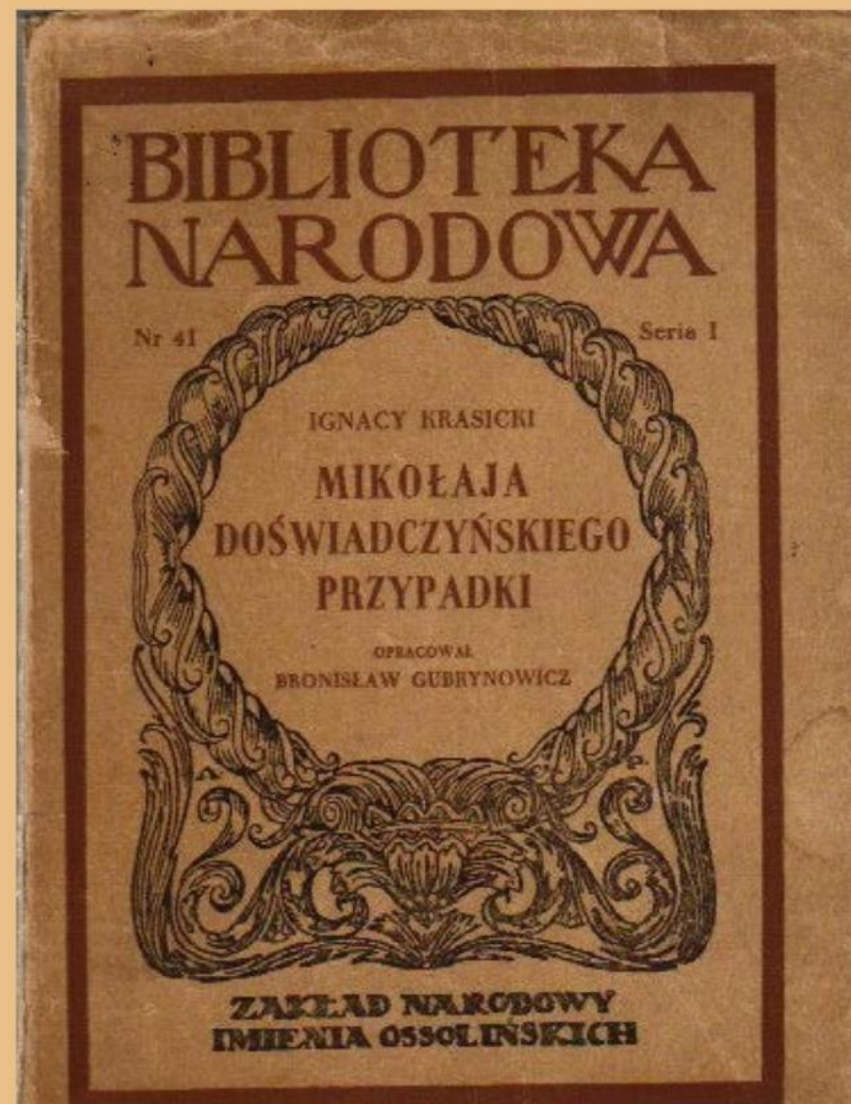
Pierwsza nowożytna powieść polska, opublikowana w 1776 roku. To dzieło o tematyce fantastyczno-obyczajowej, jednak z naczelną tendencją dydaktyczną. Utwór nowoczesny i nowatorski w porównaniu do modnych w epoce powieści o charakterze romansowo-awanturycznym. Przedstawiając koleje życia przeciętnego szlachcica Mikołaja

Doświadczyńskiego, Krasicki zarysował też najważniejsze problemy społeczne epoki. Najlepsza literacko i najbardziej znana jest druga część powieści, która przedstawia pobyt bohatera na fikcyjnej wyspie Nipu. Jest to jedna z nielicznych w polskiej literaturze utopii, a więc proponowania struktury wzorowego państwa.

Idealistyczny opis wyspy skonfrontowany jest z nieprawidłowościami w stosunkach politycznych, społecznych czy obyczajowych epoki. Po powrocie do kraju bohater próbuje wcielić w życie nipuańskie rozwiązania, a wobec braku sukcesów w skali ogólnej ogranicza się do swojej rodziny. W powieści widoczne są echa oświeceniowej filozofii, zwłaszcza Woltera i J. J. Rousseau. Kontynuacją ideową dzieła była kolejna powieść Pan Podstoli (1778-1784).

Pałac w Smolajnach

Krasicki, znany ze swego zamiłowania do ogrodów, przez cały swój okres panowania na Warmii (1767 – 1795) prowadził tu szeroko prace zmierzające do ukształtowania ogromnego założenia parkowego o układzie krajobrazowym w stylu ogrodów angielskich. Gdy po 1780r. przestał opuszczać Warmię na dłużej, Smolajny stały się jego ulubionym miejscem spędzania czasu. To tu powstały najwybitniejsze dzieła Ignacego Krasickiego, jak chociażby „Święta miłości kochanej Ojczyzny”.

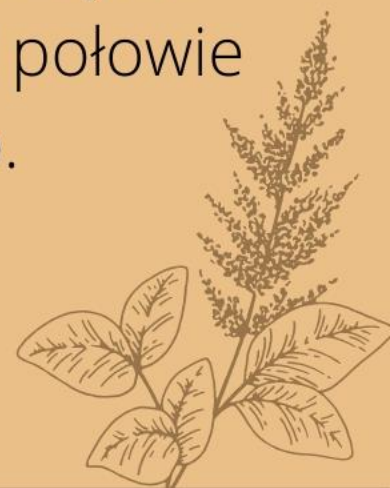

W kolejnych latach założył park krajobrazowy z rzadkimi roślinami i kwiatami, które kosztowały majątek. Rozebrał również kaplicę pałacową i oficynę, która psuła mu projekt założenia parkowego.

Biskup Krasicki, choć sam nie był wielkim miłośnikiem polowań, pilnował, by w Smolajnach była zawsze „zwierza moc okrutna”, jak pisał o tym do swego bratanka Ksawerego usiłując skłonić go do odwiedzenia Warmii. Krasicki zbudował tu nawet zwierzyniec i hodował jelenie. Okres, kiedy w pałacowych lasach urządzano liczne polowania przypomina po dziś niewielka oficyna położona w północnej części założenia pałacowego, zbudowana w II połowie XVIII wieku. Pełniła ona niegdyś funkcję dworku myśliwskiego.

Ślady dawnego założenia parkowego czytelne są wyraźnie po dziś dzień. Zachował się tutaj ciekawy, zróżnicowany gatunkowo starodrzew, staw, fragmenty grobli, skarpy i aleje. Obecnie całość zabytkowego założenia parkowego wynosi 8 ha, w tym część posiadająca cechy wyraźnej kompozycji – 5,3 ha.

